

Sygn. akt I C 161/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 kwietnia 2014r.

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **Sędzia Sądu Okręgowego Zofia Homa**

Protokolant: stażysta Małgorzata Purc

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 31 marca 2014 r.

sprawy z powództwa J. K.

przeciwko (...) BANK Spółka Akcyjna z siedzibą w W., (...) Fundusz (...) Fundusz (...) z siedzibą w G.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

- 1) oddała powództwo wobec (...) BANK Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.;
- 2) nie obciąża powódki kosztami procesu;
- 3) nieuiszczoną opłatę od pozwu, od której powódka była zwolniona przejmuje na rachunek Skarbu Państwa.

I C 161/13

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 12 lutego 2013 r. J. K. domagała się w części jej dotyczącej pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego: bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...), wystawionego przez (...) Bank spółkę akcyjną z siedzibą w P. w dniu 18 listopada 1999 r., opatrzonego klauzulą wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia 10 stycznia 2000 r. w sprawie o sygn. akt II Co 2539/99. Wniosła ponadto o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych (petitum pozwu k. 2).

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że w dniu 27 marca 1997 r. J. W. wraz z H. W. zawarli z (...) Bank spółką akcyjną z siedzibą w P. umowę kredytu nr (...). W związku z niewywiązaniem się kredytobiorców z umowy, pozwany bank wystawił bankowy tytuł egzekucyjny nr (...), zgodnie z którego treścią, m. in. powódka jako poręczyciel, zobowiązana jest do zapłaty należności z w/w umowy. Powódka podniosła jednak, że nie zawarła z pozwanym umowy poręczenia ewentualnego długu powstałego w związku z zaciągnięciem przez J. i H. W. kredytu i tym samym nie istniał obowiązek stwierdzony wobec niej bankowym tytułem egzekucyjnym. Ponadto nawet gdyby zawarła umowę poręczenia kredytu to i tak nie byłoby to zdarzenie upoważniające bank do wystawienia przeciwko niej bankowego tytułu egzekucyjnego. Został on bowiem wystawiony w dniu 18 listopada 1999 r., zgodnie zaś z treścią art. 97 ustawy prawo bankowe z 1997 r. bankowy tytuł egzekucyjny może być podstawą egzekucji wyłącznie przeciwko osobie, która bezpośrednio z bankiem dokonywała czynności bankowej albo jest dłużnikiem banku z tytułu zabezpieczenia wierzycelności banku wynikającej z czynności bankowej i złożyła pisemne oświadczenie o poddaniu się egzekucji. Ona zaś takiego oświadczenia nie złożyła. Ponadto umowa o kredyt została zawarta w dniu 27 marca 1997 r., gdy obowiązywała ustawa prawo bankowe z 1989 roku, która nie zaliczała umowy poręczenia do czynności bankowych (uzasadnienie pozwu k. 3-5).

W dniu 30 kwietnia 2013 roku pozwany (...) Bank spółka akcyjna (obecnie (...) Bank spółka akcyjna z siedzibą w W.) złożył odpowiedź na pozew, w której nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie w całości oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwany wskazał, że w dniu 27 lutego 2013 r. pomiędzy (...) Bank S.A., a (...) Funduszem (...) została podpisana umowa sprzedaży wierzytelności, na podstawie której wierzytelność J. K., stanowiąca przedmiot obecnego procesu została przeniesiona na wskazany podmiot, ze względu zaś na brak legitymacji procesowej po stronie pozwanego niemożliwe jest jego dalsze występowanie w procesie w charakterze pozwanego. Powództwo jest bezzasadne również z tego względu, iż wszystkie twierdzenia powódki odnoszą się do nadania klauzuli wykonalności i postępowania klauzulowego zaś jedynym prawnym środkiem ich realizacji jest zażalenie na postanowienie o nadaniu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności (odpowiedź na pozew k.38- 39).

W piśmie procesowym z dnia 22 lipca 2013 roku powódka podniosła zarzut przedawnienia roszczeń objętych bankowym tytułem egzekucyjnym nr (...) z dnia 18 listopada 1999 r. Wskazała, że do roszczeń banku jako związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej stosuje się trzy letni termin przedawnienia (pismo z dnia 22 lipca 2013 roku k. 115-116).

W toku procesu strony podtrzymywały swoje stanowiska w sprawie.

Sąd okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 27 marca 1997 r. J. W. oraz H. W. zawarli z (...) Bank spółką akcyjną z siedzibą w P. (obecnie (...) Bank spółką akcyjną z siedzibą w W.) umowę kredytu nr (...) (bezsporne). Należyte wykonanie umowy zostało zabezpieczone poprzez udzielenie poręczenia przez powódkę (zeznania powódki k. 119v).

Na skutek niewywiązywania się z zaciągniętych zobowiązań przez dłużników, pozwany wypowiedział w/w umowę oraz wystawił m.in. wobec powódki bankowy tytuł egzekucyjny nr (...). Postanowieniem z dnia 10 stycznia 2000 roku Sąd Rejonowy w Lublinie wskazanemu bankowemu tytułowi egzekucyjnemu nadał klauzulę wykonalności (bezsporne, zeznania powódki k. 119v, bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) k. 3 akt egzekucyjnych Km 411/2001, postanowieniem z dnia 10 stycznia 2000 roku k. 4 akt egzekucyjnych Km 411/2001).

Umową z dnia 27 lutego 2013 roku doszło do cesji wierzytelności przysługującej pozwanemu wobec powódki na rzecz (...) Funduszu (...) (bezsporne, umowa sprzedaży wierzytelności k. 53-58).

Opisany stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o przywołane dowody, zgromadzone w aktach sprawy, których prawdziwości, autentyczności i zgodności z oryginałem żadna ze stron procesu, reprezentowanych przez profesjonalnych pełnomocników nie kwestionowała, oraz na podstawie dołączonych akt egzekucyjnych Km 411/2001. Podstawę ustalenia stanu faktycznego w sprawie stanowiły również zeznania powódki. Sąd w pełni obdarzył je walorem wiarygodności bowiem korelowały one ze zgromadzonym w niniejszej sprawie materiałem dowodowym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 840 § 1 k.p.c. dłużnik może w drodze procesu żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub w części, albo jego ograniczenia, jeżeli m.in. przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane.

Na wstępnie wskazać należy, że w przypadku wystąpienia z żądaniem pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego, iż legitymacja czynna przysługuje osobie zobowiązanej według treści tytułu (dłużnikowi) zaś legitymacja bierna osobie uprawnionej tj. wierzycielowi. W okolicznościach rozpoznawanej sprawy bezspornie powódka jest dłużnikiem, zaś pozwany wierzycielem według treści tytułu wykonawczego (por. wyrok z uzasadnieniem Sąd Apelacyjny w Szczecinie z 18 października 2012 roku I ACa 550/12). Niesporne jest również, że na podstawie wymienionego tytułu egzekucyjnego egzekucja prowadzona była na wniosek i na rzecz pozwanego banku. Trafne

zatem jest stanowisko powódki, iż pozwany ma legitymację bierną w procesie. Istnieje bowiem tytuł wykonawczy wykonalny przeciwko powódce. Za niezasadny należy uznać zarzut pozwanego braku po jego stronie legitymacji biernej.

Podnieść należy, że zgodnie z przepisem z art. 843 § 3 k.p.c. strona powodowa powinna w pozwie przytoczyć wszystkie zarzuty, jakie w tym czasie mogła zgłosić, pod rygorem utraty prawa korzystania z nich w dalszym postępowaniu. Wskazany artykuł wprowadza w tym zakresie prekluzję łącząc ją z chwilą wniesienia pozwu do sądu. Z uwagi na powyższe Sąd ograniczył badanie podstawy powództwa przeciwegzekucyjnego do zarzutów wniesionych w pozwie, pomijając zaś jako sprekludowany zgłoszony w toku postępowania dalszy zarzut przedawnienia. Powódka w żadnym zakresie nie wykazała bowiem, że nie mogła zgłosić wskazanego zarzutu na etapie wnoszenia pozwu. W realiach sprawy oznacza to, że badaniu i ocenie Sądu w aspekcie podstaw do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego może być zarzut nie istnienia zobowiązania po stronie powódki oraz zarzut braku podstaw do wydania bankowego tytułu egzekucyjnego.

Odnosząc się do pierwszego ze wskazanych zarzutów, tj. nieistnienia obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym wskazać należy, że formułując żądanie pozwu powódka zaprzeczyła, że poręczyła wierzytelność banku wobec jej córki i zięcia, tym samym zakwestionowała zdarzenie, na którym oparto wydanie bankowego tytułu egzekucyjnego, a następnie klauzulę wykonalności. Kwestionując tym samym istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym, stosownie do obowiązku wynikającego z art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c., winna swoje twierdzenie udowodnić. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 31 marca 2010 r., I ACa 49/10). W tym zakresie powódka zeznając w trybie art. 299 k.p.c. w zw. z art. 304 k.p.c. przyznała jednak, potwierdzając informacje z wysłuchania, że poręczyła kredyt udzielony córce i zięciowi tj. H. i J. W.. Dodaje, że w tym zakresie prowadzona jest z jej świadczenia emerytalnego egzekucja. Zarzut nieistnienia roszczenia banku wobec wskazanego dowodu z zeznań należy uznać zatem za chybiony. Twierdzenie powódki podnoszone w pozwie, iż nie było podstaw do dochodzenia wobec niej roszczenia, gdyż nie udzieliła poręczenia wierzytelności na podstawie której prowadzona jest wobec niej egzekucja, należy uznać zatem za gołosłowne.

Sąd podziela stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2009 r. w sprawie II CSK 207/09, że w przypadku podniesienia zarzutu nieważności poręczenia dla oceny ważności zobowiązania poręczyciela wekslowego nie wystarczy powołać się na zasadę samodzielności zobowiązań wekslowych, konieczna jest zaś ocena ważności poręczanego zobowiązania w płaszczyźnie przesłanki wady formalnej tego zobowiązania, co powinno nastąpić w ramach postępowania o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności. Pozwana w niniejszej sprawie (również po wniesieniu pozwu) nie podniosła jednak zarzutu wadliwości udzielonego poręczenia (por. protokół rozprawy z dnia 8 lipca 2013 r. 00:06:30). Wskazać jednak należy, że nawet podniesienie takiego zarzutu w toku procesu w ocenie Sądu byłoby bezskuteczne wobec prekluzji z art. 843 § 3 k.p.c. Wszystkie okoliczności faktyczne i prawne mogące uzasadniać podniesienie przez powódkę zarzutu takiej wadliwości zobowiązania istniałyby bowiem już w chwili wytoczenia powództwa w sprawie. Nic zatem nie stało na przeszkodzie, żeby zarzut taki powódka przytoczyła w pozwie. W świetle jej zeznań nie ulega bowiem wątpliwości, że udzieliła ona poręczenia za dług córki oraz zięcia, przy czym nie sposób przyjąć, że o udzieleniu tego poręczenia lub jego wadliwości powódka dowiedziała się w toku procesu. Złożenie zatem przez nią oświadczenia o nieważności poręczenia, należałoby uznać jako skuteczne i zobowiązujące Sąd do badania tej okoliczności, gdyby zostało przytoczone już w pozwie. Nielojalność procesowa strony powodowej polegająca na kwestionowaniu istnienia poręczenia w pozwie, następnie zaś próba wskazania w toku procesu, że do udzielenia poręczenia jakkolwiek doszło, jednak poręczenie takie było nieważne należałoby oceniać jak próbę obejścia art. 843 § 3 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2007 r. I CSK 412/06).

Odnosząc się do drugiego zarzutu pozwu, podnieść należy, że podstawą powództwa opartego na normie z przepisu art. 840 § 1 k.p.c. nie jest właściwa dla środków zaskarżenia kwestia wadliwości orzeczenia sądowego lub innego tytułu egzekucyjnego, lecz zasadność i wymagalność obowiązku stwierdzonego tym tytułem (por. wyrok Sądu Najwyższego z 12 grudnia 1972 r., sygn. akt II PR 372/72). Powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego umożliwia dłużnikowi merytoryczną obronę przed egzekucją. Kognicją sądu w tym postępowaniu nie są objęte zarzuty formalne związane z nadaniem tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności. Zarzuty takie mogą być natomiast, na co

słusznie wskazał pozwany, podnoszone w postępowaniu o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności, w drodze zażalenia. Do zarzutów takich należy, m.in. podniesiony w niniejszej sprawie zarzut braku wymaganego przez art. 97 ust. 1 Prawa bankowego z 1997 r. pisemnego oświadczenia dłużnika o poddaniu się egzekucji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2007 r. III CSK 416/06). To w postępowaniu klauzulowym sąd bowiem bada, czy dłużnik złożył w formie pisemnej takie oświadczenie, czy wierzytelność wynika bezpośrednio z czynności bankowych określonych w art. 5 ust. 1 Pr. bank. oraz czy czynność ta dokonana została bezpośrednio z bankiem (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1985 r. III CZP 14/85, uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2000 r., III CZP 22/00, OSP 2001, nr 3, poz. 45).

Zakres kognicji sądu w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu określa art. 786 (2) k.p.c. Nie budzi przy tym wątpliwości, że w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, tak jak w każdym innym postępowaniu o nadanie przez sąd klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu, badaniu podlegają warunki formalne, które powinien spełniać tytuł egzekucyjny. Stwierdzenie, że tytuł egzekucyjny warunków tych nie spełnia, stanowi przeszkodę do nadania mu klauzuli wykonalności. Dlatego też wskazany zarzut braku formalnych podstaw do wydania postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności mógł być podniesiony jedynie w zażaleniu na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności. Nie można zatem zgodzić się ze stwierdzeniem, że argumentami przemawiającymi za uwzględnieniem powództwa mogą być te okoliczności, które wskazują, że określony tytuł z przyczyn formalnych nie powinien być opatrzony taką klauzulą (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2007 r. III CSK 416/06 wyrok S.A. w Poznaniu, I ACa 1016/12, LEX nr 1264379, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1985 r., III CZP 14/85, OSNCP 1985, nr 12, poz. 192).

Wobec powyższego zarzut podnoszony przez powódkę dotyczący wydania bankowego tytułu egzekucyjnego, jak też nadania mu klauzuli wykonalności sprzecznie z obowiązującym stanem prawnym m.in. z uwagi na brak oświadczenia powódki o poddaniu się egzekucji przez pozwany bank, nie może być badany przez Sąd jako podstawa do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności.

Na marginesie wskazanych rozważań podnieść jedynie należy, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem jeżeli czynność bankowa, z której wynika wierzytelność objęta tytułem egzekucyjnym, została dokonana przed dniem 1 stycznia 1998 r., do nadania klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu nie jest wymagane oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji. Nie ulega zaś wątpliwości, że również pod rządami ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. Prawo bankowe (Dz.U.1992.72.359 z późn. zm.) stosownie do art. 11 ust 1 pkt, do kategorii czynności bankowych należało zaliczyć udzielanie oraz przyjmowanie poręczeń i gwarancji bankowych (vide art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów Dz.U.2009.67.569 ze zm, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1998 r. III CZP 46/98). Zatem okoliczność, że udzielono poręczenia przed wejściem w życie wskazanej ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. (1 stycznia 1998 r.) nie stanowiłyby przeszkody do wydania w trybie art. 96 bankowego tytułu egzekucyjnego, obejmującego wierzytelność wynikającą z tego poręczenia.

Bezspornym jest, że w sprawie doszło do cesji wierzytelności. Przepisy kodeksu cywilnego nie uzależniają ani ważności, ani skuteczności umowy przelewu wierzytelności od pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego nadanego zbywcy wierzytelności. Sytuacji, w której mogą w obrocie prawnym funkcjonować dwa tytuły wykonawcze dotyczące tej samej wierzytelności, (bank bowiem jako cedent nadal dysponuje tytułem egzekucyjnym zaopatrzonym w klauzulę wykonalności) zapobiega żądanie zgłoszone na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 września 2005 r., V CK 152/05). Zbycie wierzytelności objętej tytułem wykonawczym powoduje bowiem wygaśnięcie zobowiązania w rozumieniu przepisu art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Uprawnia to zatem dłużnika do wytoczenia powództwa opozycyjnego (por. J. Jankowski, komentarz do art. 840 k.p.c., w: Kodeks postępowania cywilnego. Tom II. Komentarz do artykułów 730-1088, Wyd. C.H. Beck, Wyd. 1, 2013 rok, D. Zawistowski komentarz do art. 840 k.p.c., w: Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz, LEX 2012 rok. W rozpoznawanej sprawie nastąpiło zatem przekształcenie podmiotowe po stronie wierzyciela. Jedynie nabywca wierzytelności może być wobec tego obecnie uznawany za wierzyciela powódki, uprawnionego do prowadzenia ewentualnej egzekucji, po uzyskaniu na swoją rzecz tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności. Wskazać jednak należy, że powódka nie podniosła zarzutu utraty uprawnień przez pozwaną spółkę,

w związku z przejściem wierzytelności na inny podmiot (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2011 r. V CSK 312/10, wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 9 października 2012 r. I ACa 898/12). Choć zatem wskazana wierzytelność przeszła na rzecz innego podmiotu wobec braku takiego zarzutu powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Przy orzekaniu o kosztach procesu, Sąd uznał za zasadne odstąpić od reguły odpowiedzialności za wynik procesu i zastosować wyjątkową regulację zawartą w art. 102 k.p.c., zgodnie z którą, w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Za takim rozstrzygnięciem przemawia trudna sytuacja osobista i majątkowa powódki, która jest osobą starszą utrzymującą się z niewysokiej emerytury.

Z tych względów i na podstawie powołanych przepisów Sąd orzekł jak w wyroku.